

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe un an . . . . . 8 fl. (6 coroane).
 Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (8 coroane).
 Pentru România 15 lei anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Invitare de abonament.

Cu 31 Decembrie v. 1897 înceată abonamentul la „Foaia Poporului” pe anul ce se sfârșește. Onorații cetitori sunt rugați a-și renouă abonamentul până la 31 Decembrie curent, ca să nu fim siliți a înceta cu trimiterea foaiei.

„Foaia Poporului” va fi și în viitor, ceea-ce a fost în trecut, *luptătoare pentru câștigarea drepturilor naționale, apărătoare a drepturilor poporului român și o povăzuitoare sinceră a țeranului și oamenilor dela sate în afaceri de politică națională, economie, literatură etc.* Ea va eși ca și până acum, *ilustrată și prețur va fi același și adecă:*

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg . . . . . 3 fl. (6 coroane)
 Pe o jum. de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg . . . . . 15 lei
 Pe o jumătate de an . . . . . 7 lei 50 bani.

Pe timp mai scurt nu putem primi abonamente, nici dela alt termin, decât dela începutul anului pe o jumătate de an, sau pe un an. Abonaților de până acum le trimitem deodată cu foaia și *mandate postale (posta utalvány), cu adresa noastră tipărită și cu numărul sub care primesc foaia, scris gata pe cupon, așa că trimișătorul nu are decât să scrie numele seu și cifrele la locurile cuvenite și să pună banii, dimpreună cu mandatul la postă.*

Abonemenții noi sunt rugați a-și scrie numele lor și al comunei foarte curat și ceteș, însemnând posta din urmă.

Deschizând deci nou abonament la „Foaia Poporului” rugăm pe toți prietenii și spriginitorii nostri și ai cauzei naționale, să nu ne lipsească de prețiosul lor sprigin și se lătească foaia în cercul cunoștințelor lor. Noi ne vom strădui a le da, ca și în trecut, o foaie bună, folositoare și cu frumoase ilustrațiuni.

Administrațiunea

„Foi Poporului”.

În preajma unui an nou.

Nu peste mult „Foaia Poporului” își va încheia anul al cincilea al ființării sale. Cu 1-a Ianuarie 1898 ea va intra în un nou an al vieții sale, în anul al șeselea.

Precum la început, așa și acum, „Foaia Poporului” are același program: **a lupta pentru drepturile poporului român, a-și ridica glasul împotriva nedreptăților și volnicțiilor de tot felul și a ține aprinsă lumina științei în mijlocul poporului român, lumina ale cărei raze unde străbat, răspândesc cunoștințe folositoare pe toate terenele vieții publice și private.**

În noul an ce se apropie „Foaia Poporului” va lucra cu același zel și cu aceeași rîvnă în ogorul vieții naționale, ca și până acum.

Drepturile noastre naționale sînt încă nesocotite, volnicțiile guvernărilor zilnice, și de luminare, de adunare de cunoștințe folositoare avem foarte mare lipsă!

Eată tot atâtea motive, cari ne dau îndemnul și ne îndatorează la o muncă neîntreruptă, la o lucrare întezitoare pentru binele iubitului nostru popor.

„Foaia Poporului” va continua această muncă, această lucrare!

În lupta și lucrarea, ce o poartă poporul român pentru existența sa națională, este de lipsă între altele să avem răbdare sau cum se mai zice tenacitate. Da, trebuie să știm, că drepturile unui popor în vremea noastră nu se pot câștiga dintr'odată, ci trebuie să avem multă stăruință, să fim îngrădiți cu mare răbdare, până-ce ni-le vom dobândi unul câte unul. Înaintarea se face cu încetul, pas de pas.

Așa a fost aceasta la alte popoare, așa este și la noi.

În lucrarea noastră trebuie să punem peatră lângă peatră, fără a ne oprî și fără a desnădăjdui; numai așa putem plămădi o trainică alcătuire națională, întocmai cum face economul, când își clădește o casă pentru locuință.

În această clădire a noastră nimic nu este iertat să ne împedec, nimic să ne ție în loc. De ori-ce greutate am da, noi trebuie să nisum a o învinge, a o delătura și astfel a merge înainte și tot înainte. Zi de zi, an de an trebuie să punem peatră după peatră la marea noastră alcătuire.

De cinci ani de zile „Foaia Poporului” a dat și ea ajutor la plămădirea alcătuirilor naționale. Nimic, nici greutate și pedecile cele mai mari, nici prigoanele cele mai crâncene, de cari parte a avut, nu au împedecat-o în a lupta și a lucra pentru fericirea neamului și al lui bine.

Cetitorii nostri ne cunosc și știu judeca lucrarea și rîvna noastră. Aceeași rîvnă ne va călăuzi și în viitor.

Întemeiați pe aceste, în preajma noului an, în care nu peste mult vom intra, venim și cerem sprijinul iubiților nostri cetitori.

Îi rugăm să ne sprijinească în tot chipul și să se grupeze în jurul foaiei noastre, cu aceeași dragoste, care ne stăpânește pe noi față de mult iubitul nostru popor românesc.

Încălcarea naționalităților. „B. H.” spune, că membrii sași ai congregației din Bistrița au acusat la ministrul de interne pe comitele-suprem *Bethlen Pál*, că „*încalca față cu ei toate drepturile și legile și nu se poartă cum să cuvine.*”

Se poate, că ministrul Perczel va lăuda pe acest pașă, urmașul lui Bánffy — căci a încălca drepturile naționalităților e vrednicio în ochii guvernărilor nostri.

Încetarea „Dreptății.” Ziarul *Dreptatea*, ce ese la *Timișoara*, dimpreună cu *Foaia de Duminică*, va înceta cu sfârșitul anului curent. Aceasta o vestesc fondatorii în un număr din săptămîna trecută al foaiei.

Rolul României în negoșul european. A eșit o interesantă broșură în limba franceză intitulată „*Rolul României în mișcarea comercială europeană cu Asia, Africa și Australia,*” de dl *B G Asan*, inginer mecanic, membru în comisia industrială a ministrului de domenii din București.

Lucrarea are, ca moto, vorbele Regelui Carol, rostite în cel dintăiu an al glorioasei sale domnii:

— Drumul cel mai scurt din Anglia la Indii este prin România, căci linia dreaptă, trasă din Londra la Bombay, trece prin București.

Scene furtunoase în dieta croată. În ședința de Luni a ajuns în discuție provizoriul cu Ungaria, despre care s'a spus, că e păgubitor pentru Croația. *Dr. Potonejak*, făcînd o interpelare, începe a ceti un articol oprit. Președintele îi interzice, oratorul protesteză, spunînd că ordinea de zi e o *mo-ciră puturoasă.*

Se face propunere, ca *Dr. Potonejak* să fie eschis pe 30 de ședințe, pentru-că în decursul vorbirei lui Rauch, care lăuda Ungaria, a spus cuvintele: „*Și dacă însuși Maj. Sa ar spune așa ceva, 'i-aș plăti-o înapoi cu camilă.*” Un sgomot îngrozitor s'a făcut în dietă. Hotărîre nu s'a putut aduce,

A doua zi s'au petrecut scene și mai furtunoase. Au început a bate mesele și a tropoti cu picioarele. Propunerea de eschidere s'a luat din nou în desbatere. Ședința a fost suspendată de donđ-ori, desbaterea s'a zădărnicit. La urmă a fost retrasă. Dar' s'a făcut o nouă propunere, ca *Dr. Potonejak* să fie eschis dela 40 ședințe, pentru vorbe vătămătoare la adresa banului.

Tot nemulțumiri din pricina nefericitei politice maghiare!

Manifestația națională

— din Sibiu.

Întrunirea dela „Pankiewicz”.

Am amintit în numărul trecut, că frumoasele manifestații naționale dela Sibiu din 14 Decembrie s'au sfârșit cu întrunirea din sala cea mare a restaurantului „Pankiewicz”, unde s'a săvârșit cel mai frumos act, iscălirea protestului împotriva maghiarizării.

Eată cum a decurs această întrunire: Întregă sala s'a umplut de lume, în fruntea inteligenței, la mesele din față țeranii. Era o privire încântătoare de adunare populară românească.

Seninătatea conștiinței românești și însuflețirea națională strălucia pe fețele tuturor. Președintele al mesei e ales cu nespusă însuflețire simpaticul fruntaș român Roman dela Săliște, figura neșters de dragă a tuturor conferențelor naționale din vremile mai noue.

Pe când însuflețirea era în plină viață, dl. Dr. Elie Dăianu se ridică și rostește o vorbire avântată contra tendințelor de maghiarizare ale stăpânirii. Oratorul e de părere, că indignarea celor veniți la adunare se exprimă într'un protest.

O însuflețire ce nu se poate descrie e resunetul propunerii.

Subscriem! Subscriem cu toții! Protestăm! — se aude din toate părțile. Se face „protestul” din nrul trecut al foii și este iscălit între vfi aprobări de toți, câți știu serie.

Mai potolindu-se însuflețirea se anunță la cuvânt dl. Scurtu.

Între aplausele adunării, arată în termini populari însemnătatea hotărâtoare a luptei solide și rezolute, temeinicită pe forța masselor populare.

— Când azi-dimineață eram aici în Sibiu, nimeni nu ne știa și nu ne lua seama; — eram risipiți; când cu toți ne-am adunat la olaltă, lumea ne-a luat știrea și ne-a admirat! De ne-am fi dus câțiva numai la „Gesellschaftshaus”, porțile păzite de poliști nu ni-s'ar fi deschis; ne-am dus mulți și hotărâți, ni-s'au deschis și înalături s'au dat poliștii. Așa-i și cu porțile dreptății, vor trebui să ni-se deschidă, când ne vor vedea pe toți, că pretindem să se deschidă! Nu suntem turburători, dar' nu suntem nici fricoși. Mergem nu cu căciula în mână, ci cu capul sus, de luptă. Și vom învinge!

Acesta e pe scurt conținutul vorbirii dlui Scurtu.

Să ridică acum domnul D. Comșa și într'o caldă vorbire arată măreția luptei de veacuri a Românilor. Cei mai bravi în lupta asta sunt acum ziaristii. Acestia jertfesc totul în lupta pentru neam. Trăească ziaristii români!

Tunete de „trăească” subliniază vorbirea entusiastului orator.

Mai vorbește dl. Scurtu pentru bravii Sălișteni, cari și ei au munte de zăpadă, pe bătrânul luptător Roman, și munți de brad, pe tinerii luptători, între cari se distinge dl. Dr. Comșa, șeful de odinioară al tinerimei din Viena. Și munți de zăpadă și munți de brad sunt în toate părțile locuite de Români! Și dacă azi munții de zăpadă sunt sguđuți de viforul prigoanelor dușmane, oratorul cere să luptăm pentru-ca munții de brad se rămână totdeauna verzi sub căldura libertății naționale ce avem să dobândim!

Și această vorbire e primită cu entuziasmul înalt, ce animează pe cei adunați.

Dl. Dr. Comșa se ridică de nou și în cuvinte frumoase schițează lupta națională și

greutățile ce au să întîmpine luptătorii. Amintește apoi de cel mai iubit tiner fruntaș al nostru, de Aurel C. Popovici, care deși aruncat peste graniță de urgia dușmanului, totuși luptă vitejește numai pentru noi și pentru drepturile noastre.

Propune deci și cu însuși țira sguđuitorre se primește a se trimite telegrama, publicată de noi în nrul trecut.

A mai vorbit presidentul Roman din Săliște pentru Dr. Rațiu și preotul Popovici pentru strînsa și frățeasca unire între noi.

Apoi dl. Scurtu a declamat și explicat poporului câteva strofe din frumoasa poezie „In opressores” de G. Coșbuc, terminând cu citația din Eminescu:

Cine a îndrăgit străinii,
Mânca-i ar inima câinii,
Mânca-i ar casa pustia
Și neamul nemernicia!

Cu această adunare s'a încheiat în aceeași bună ordine, cum au fost toate manifestațiile; și comisarul polițienesc, care s'a străcurat între noi asistând până în capăt la adunare s'a putut depărta cu convingerea, că a fost de prisos.

Românii din comitatul Hunedoarei împotriva maghiarizării.

Pe când Românii din comitatul Sibiu au protestat vrednic împotriva maghiarizării comunelor, Românii din comitatul Hunedoarei au desfășurat o frumoasă și aprigă luptă în congregația din Deva, care s'a ținut săptămîna trecută.

Dl. Fr. Hossu Longin în numele Românilor, arătând cât de primejdios este proiectul despre maghiarizarea numelor de comune, arătând că nu e reclamat de nici un interes pentru țeară, propune, ca congregațiunea comitatului Hunedoarei, ținută în 13 Decembrie în Deva, să aștearnă la ministrul reg. ung. de interne o reprezentatiune, rugându-l ca acela să revoace proiectul de lege, privitor la dreptul de a statorî numele oficios al comunelor, locurilor și localităților din întreaga țeara.

Propunerea a fost subscrisă de toți Românii membri ai congregației.

Desbaterea.

Luându-se la desbatere această propunere, mai întâi a vorbit dl. Fr. Hossu Longin, zicînd între altele:

„Dacă aş sta să înșir toate motivele resensului nostru adănc față de acest plan de lege, și dacă aş arăta amănunțit tot ceea ce ne-a îndemnat să înaintăm această propunere și să stăruim aici asupra ei, ar trebui să vorbesc oare, ba chiar zile întregi. Mă restring însă a spune pe cel mai grav motiv și anume, că proiectul de lege present a fost făcut nu din interes „de stat”, ci din interes politic, ca și prin acea lege să se lucreze într'acolo, ca un popor, ce de mii de ani petrece aici, să-și peardă naționalitatea sa, și totodată să i-se dea prin ea ministrului un drept despotice!

„Noi, cari sute de ani am luptat alături cu părinții d-voastre pentru apărarea acestei patrii comune, și cari v'am dat pe un Huniade (arătînd spre tabloul cel mare al lui Huniade) și v'am dat atâți „fișpani” (arată spre fișpanii ce împodobesc, în tablouri, sala și despre cari se știe, că în majoritate au fost de origine Români) și v'am dat avere și v'am dat sânge: cu drept cuvînt putem fi îngrijiiți, când azi vedem, că bagseamă ca răsplată voiți să ne

luați până și numele noastre străbune, ca să ne porecliți altfel!

„Dar' va fi oare, dlor, mai mare gloria maghiară, când în loc de străbunul „Răzezat” veți zice... „Lanyesett”, sau în loc de „Câmpul-lui-Neag”... Nyakmező?

Este în acest proiect de lege o tendință, ce ne jignește în drepturile noastre.

În numele tuturor Românilor oratorul cere să se primă această propunerea.

Doi Unguri, Pogány și vicecomitele Holbaki cearcă să arate, că proiectul nu e îndreptat împotriva Românilor. Ei se arată ca lupul în piele de oaie.

După ei vorbește părintele protopop V. Dămian. Dinsu! zice, că contrarii propunerii aduc tot dovezi neînsemnate. Dl. viceșpan zice, că e numai o „regulare” cerută de necesitate. Dar' ce se întîmplă? Numele „oficios” i-se vîră în școală, în cărți, în sigile, peste tot locul. Așadar' proiectul are un ascuțit periculos.

Nu trece zi, ca să nu avem de crestat pe rîvașul nedreptăților noastre câte o linie, cum ni-se taie câte un drept al nostru!

Legea de naționalități decretează limbile naționalităților de limbi oficioare în comună, în congregație, în administrație etc. De ce prin asta se oprește acelor limbi dreptul de a-și numi și comuna și locurile cutari în limbile lor? Propune îndreptarea de lipsă, ca reprezentanța în cauză să se facă la casa magnaților, unde va veni proiectul în desbatere.

Mai vorbesc încă doi Unguri, apoi din partea Românilor Ioan German din Brad și N. Pop din Orminda, apărînd propunerea. În urmă vorbește strașnic dl. Hossu Longin, închînd: *Numai morți ne vom da* (Așa e! Bravo! Bravo! din partea tuturor Românilor). După aceste propunerea se pune la vot.

Votarea.

Douăzeci de Români cer votarea nominală. Se ordonează. Resultatul e că toți Românii, 27 la număr, sînt pentru propunerea dlui Hossu Longin.

Și deregătorii români au votat pentru propunere; ba chiar și primarul din Orăștie, Frideric Acker, care e Sas, a votat cu Românii.

Românii din comitatul Hunedoarei au luptat frumos! Cinește li-se cuvine.

Alex. Sterca Șuluț de Cărpeneș.

— Vezi ilustrația. —

Numărul de azi al „Foaii Poporului” este împodobit cu portretul unui arhieru, care pentru faptele sale mărețe, săvîrșite spre binele, înaintarea și fericirea neamului seu, va fi pomenit vecinic pe paginile istoriei. Este portretul lui Alexandru Sterca Șuluțiu de Cărpeneș, cel dintău arhieriscop și metropolit al Românilor gr.-cat. din Ardeal și Ungaria.

Ajuns prin faptele și virtuțile sale la înalta treaptă de Metropolit, el și-a jertfit totul pentru națiunea sa, pe care o iubia mai mult ca pe sine însuși.

Acest mare fiu al poporului nostru s'a născut la anul 1794 în Abrud, din familia nobilă și vestită a Șuluțeștilor. Avînd aplicare spre învățatură și cu deosebire spre cariera preoțească, după-ce sfîrși gimnaziul, intră la teologie și la anul 1814 fu denumit de căpelan în marea și frumoasa comună Bistra din Munții-Apuseni.

Astfel își începî Alexandru St. Șuluț cariera sa preoțească, dela treapta cea mai de jos, ca prin vrednicia sa să ajungă la cea mai înaltă.

Tot în anul acela se căsătorî cu Ana Bistran, fiica parochului din Bistra, dar' numai

puțin timp avu norocirea de-a se bucura de viața familiară, de oare-ce la 3 ani după căsătorie moartea îi răpi soția. Această tristă întâmplare îl îndemnă și mai mult a se dedica binelui obștesc. Pentru meritele sale preoțești, el fu denumit de protopop în Bistra, ear' la 1836 de vicar al Sălagiului.

În timpul de peste 20 de ani, cât a păstorit parochia Bistrei și a cărmuit protopopiatul, prin faptele și iubirea sa vrednică, și-a câștigat iubirea poporenilor sei în așa măsură, încât cu lacrimi în ochi se despărțiră de iubitul lor părinte.

În Sălagiu, ca vicar, el își continuă frumoasele și nobilele sale fapte românești. Călăuzit de simțul seu învățat româ-

nesc, în sinodul din Blaj, la 1838 el se împotrivi, ca clerul român unit să depeie jurământul pentru »Uniunea celor trei națiuni« ale Ardealului (Unguri, Secui și Sași), nefiind în șirul lor și națiunea română. Tot în acest sinod făcu el începutul unui fond pentru ajutorarea preoților neputincioși, a preoteselor văduve și orfanii lor.

La 3/15 Maiu 1848 luă parte la marea adunare națională dela Blaj de pe »Câmpul libertății« și propuse în adunare a nu se primi uniunea Ardealului cu Ungaria și protestă împotriva numirii de »oláh« și »valach«, pretinzând și dela străini numirea de »Român«, cum se numește poporul nostru pe sine.

Aceste propuneri și vorbirea lui stîrniră mare în sufletele între Români. El fu ales de membru al deputației, care a dus cererile Românilor la Împăratul,

Dar' faptele cele mai însemnate și în veci neperitoare le-a săvîrșit el ca episcop, ales la 1850, mai apoi ca *Metropolit*, întărit la 1854, lucrând pe toate terenele publice pentru binele națiunii.

Pe teren *politic-național* el a fost un înfocat apărător al drepturilor poporului român, luând parte, ca conducător, la cele mai însemnate lucrări naționale. Între altele el mijloci ținerea însemnatului *congres național* din 1861; apără drepturile Românilor în conferența Ardelenilor din Alba-Iulia, în dieta din 1863/4, și la curtea împărătească, făcând spre acest scop multe și ostenicioase călătorii etc.

Pe teren *școlastic-bisericesc* el luă măsuri ca să se înființeze și deschidă școli în toate parochiile și să se țină în bună rînduială. Apără neatir-

narea bisericii gr.-cat. din Ardeal, mări fondul pentru ajutorarea preoților și mijloci dela Împăratul un ajutor anual de 18 mii fl. pentru cler. Ridică apoi în Blaj »*institutul de preparandie*« ș. a.

Pe teren *literar* el scrisese mai multe cărți de însemnătate, între cari este: *Istoria Horei și a Românilor din Murții Apuseni*, până acum netipărita etc.

Afară de aceste el cumpără marea moșie dela *Spring*, dăruindu-o clerului, ear' la moarte lăsa o mare fundațiune pentru ajutorarea studenților ș. a.

Eată în câteva scurte notițe faptele mai însemnate ale Metropolitului Șuluț. Modest și virtuos, el toată viața a lucrat pentru binele nostru. Sirguința, răbdarea și tăria de ca-

DIN LUME.

Spania în pragul revoluției.

În Spania se pare a se pregăti o revoluție militară împotriva dinastiei. Causa este marea nemulțumire, ce domnește în armată din pricina nedreptei înaintări în a oficerilor în armată. Generalul Weyler, care nu de mult s'a reînțors din Cuba, a dat expresiune nemulțumirii în un toast al seu la un banchet, făcând alusiune la posibilitatea *căderii dinastiei*. Guvernul Sagasta se clatină.

Sagasta n'a avut nici-când popularitate la miliție, care în Spania este [o putere politică însemnată, dar' acum a devenit mai urgisit, din pricină că guvernula datafară pe colonelul Morone și alți câțiva oficeri din posturile lor, fiindcă au protestat în contra înaintării nedrepte a unui oficer. Miliția ține partea acestor oficeri.

Guvernorul Cretei.

După multe combinații se vede că puterile europene s'au învoit asupra persoanei *guvernorului Cretei*. Acesta este *Bogo Petrovici*, mare voevod de Muntenegru. Din Constantinopol se scrie ziarului »Frankfurter Zeitung«, că în conferența din

14 l. c. a trimișilor marilor puteri, baronul Calice a dit clarat, că Au-stro-Ungaria nu are nimic împotriva candidărei lui Petrovici de guvernor al Cretei. S'a hotărît apoi, că guvernorul va fi denumit deocamdată numai pe un an.

Stat albanez.

Dorințele Albanezilor sînt îndreptate în a face un stat național, autonom sub ocărmuirea Sultanului. În fruntea statului se fie un guvernor albanez și în viața publică se se folosească limba albaneză, ca limbă oficială, în școală, biserică etc. Albania se plătească dare anuală Sultanului; guvernatorul de frunte se-ș.

Alexandru Sterea Șuluț de Cărpentș.

racter îl împodobeau pe vrednicul arhieru, ear' iubirea sa de neam era înflăcărată și nestînsă.

Pentru aceste însușiri frumoase, cari ne pot servi de pildă, el a fost numit în foaia *Românul* din București »*floarea românismului*«.

Metropolitul Șuluț a murit în toamna anului 1867 și este înmormântat în cîmîterul Blajului.

Noi credem, că nu putem sfîrși mai bine această scurtă schiță, decît cu »deverul rostit de canonicul *Elia Vlasi* în vorbirea sa la înmormântarea marelui arhieru...« după multe veacuri vor veni strănepoții, ca să ude cu lacrimile mulțumitei și recunoștinței mormîntul și să binecuvinte sufletul tîu glorișat.

aihbă scaunul în Monastir și să fie vice-gubernori în Scutari, Uskub și Ianina. Programul acesta l-a făcut un comitet național.

Noul stat s'ar extinde spre mează-zi dela Muntenegru până la Grecia și pe lângă Sârbia, pe cursul râului Vardar, până aproape de Salonic. Teritoriul lui ar fi de 73.700 chm. □ cu 2,225.000 loc. Majoritatea ar fi Albanezii, dar' în afară de ei sunt numeroși Macedo-Români, Greci, Sârbi, Bulgari, Turci și pe țărmul mării Italiani.

Germanii și Rușii în China.

Din prilejul plecării expediției germane la China, împăratul Germaniei a ținut în Kiel, la un prânz, un toast către fratele seu Henrich.

Împăratul, cu mare încredere în puterile Germaniei, a spus, că e vorba că interesele de negoț ale Nemților au să fie puternic scutite în răsăritul depărtat. Din pricina aceasta s'a trimis oaste de mărinari în apele chineze.

Din acest pas însă ușor se pot naște încurcări și ciocniri între Germania și alte puteri.

Deja se vestește din Londra știrea, că Rușii au cuprins cel mai puternic port de mare al Chinei, Fort-Arthur. Prin aceasta Rușii au devenit stăpâni pe marea Galbină și le stă deschisă calea în lăuntru Chinei.

Din Petersburg se scrie, că aceasta e adevărat, dar' se adaoge, că flota rusească de sub comanda contra-admiralului Revunov a intrat în Port-Arthur cu deplina învoire a guvernului chinez, ca să ierneze acolo. Astfel — se scrie din Petersburg — nu poate fi vorba nici de cuprindere, nici de demonstrație sau pășire dușmănoasă față de China, Germania, Japonia ori față de ori-care stat.

SCRISORI.

Preot și măiestru român.

Alba-Iulia, 20 Dec. n.

Stimată Redacțiune!

Știut este, că la îndemnul cărurilor noastre, măiestrii români s'au înmulțit pe la toate orașelele; dar' ce folos, dacă sântem săraci!

Și pentru-ce? pentru-că nu sântem părținiți îndestul de cătră ai nostri, și munca noastră este adese-ori desprețuită față de sdrențele și marfa coaptă a Ovreilor. În anul acesta la tîrgul de țeară în luna lui August în orașelul Teiuș, vine un preot român la sațră, cugetând și asemănându-mă că eu aș fi Ovreiu, cu mare dragoste cumpără o păreche de păpuci pentru un băiat, și după-ce i-a cumpărat înțelegând, că eu sînt Român, i-a părut rău că a cumpărat, cugetând că marfa Românului nu-i bună și țititoare, ca sdreanța Jidanului.

Ce să vezi? Peste 4 luni cine vine? Preotul cu păpucii, sub cuvânt că sînt mici, și să-i dau banii îndărăt, că trebuie să cumpere alți păpuci din boltă.

Eu i-am răspuns că după atîta vreme banii nu-i pot da, că i-am cheltuit, dar' voi da alți păpuci mai mari sau voi face alții în timp scurt.

Înfuriat de mînie popa meu trîntește păpucii pe masă, zicându-mi că un Jidan îi cu mult mîi cinstit decît un Român, și cu aceea să duce mînios, zicînd că nu-i trebuie încălțămintele mele.

În scurtă vreme am vîndut păpucii și acum voesc să-i trimit banii, dar' nu știu unde și cui, fiindcă nu cunosc pe preotul din vorbă.

Deci îl rog pe țastă cale să binevoiască a-mi trimite adresa, să-i trimit banii, ca să se încredințeze că și eu ca Român sînt atît de cinstit ca și Jidanii dînsului.

Iacob Tulburean, măiestru pantofar.

Călimdarul Poporului.

Despre „Călimdarul Poporului“ pe 1898, al cărui cuprins bogat îl cunosc cetitorii nostri, eată ce dare de seamă face însemnata revistă Liga Română din Bacurești, pe care, neavînd loc, numai acum o putem da.

Eată ce scrie „Liga Română“ în nrul 44 al seu:

„Dintre multele călindare ce se publică pe fiecare an în Transilvania, acesta este de astă-dată, fără îndoială, cel mai bine întocmit. În afară de partea calendaristică, el cuprinde o mulțime de notițe interesante despre instituțiunile românești de peste munți, o bună alegere de mici nuvele, povestiri, poesii etc. de ale celor mai buni scriitori români, apoi biografii de ale bărbaților fruntași ai poporului român de acolo, o înregistrare foarte bine făcută despre întâmplările mai marcante în chestia națională în curgerea anului trecut, precum și o serie de sfaturi bune în ale economiei.

„Acest călimdar poate fi astfel privit ca un „Almanach“ al relațiunilor culturale românești de peste munți și este indispensabil pentru toți cei-ce urmăresc cu interes dezvoltarea Românilor din Transilvania.

Beneficiul acestor scrieri servă și el la acoperirea enormelor cheltueli și amende, cu cari trebuie să lupte „Tribuna“ organul partidului național“.

Cu acest prilej recomandăm iubitorii nostri cetitori, ca aceia, cari încă nu-l au să și-l comande cât mai curînd, căci exemplarele trec zi de zi și în curînd nu se vor mai afla de vînzare.

„Călimdarul Poporului“ se poate procura mai ușor dela librăria „Tipografiei“, societate pe acțiuni în Sibiu (Quergasse nr. 15), adăugîndu-se la preț (20 cr.) 5 cr. pentru porto.

FOIȚA.

Colindă.

Din Cehalul-român.

Culeasă de Iosif Cosmuța.

La sfîrșitul lumii
Trimbița-vor ângerii,
În patru cornuri de lume
La tot omul pe-alui nume,
Pe cei strîmbi i-or băga 'n peatră
N'or vedè soare odată,
Cei drepti s'or duce la cer
Ș'or avè mare imper,
La binele neștiut
Unde-a fost Adam demult,
Acolo-s mese-așternute
Pe ele păhare 'mplute.

Mulțumita.

Acesta-i prasnuc luminat
Noi cu drag l-am așteptat,
Aud ângerii cîntînd
După stea călătorind,

Aducînd o veste bună
La tot neamul dimpreună,
(Și d-tale gazdă bună).
Are gazda 6 boi
La coarne aurii,
Merse 'n câmpul Ierusalimului
Trase brazdă 'mpărătească
Dumnezeu se vè trăească,
Faceți bine și iertați
Pe noi nu ne alungați,
(Ci în case ne chemați),
Să aveți folos
De nașterea lui Christos...

Cîntecul mălaiului.

La fântâna dia alaiu
Mere un car cu mălaiu,
Popa iapa 'n pinteni strînse
După mălaiu fugă 'ntinse,
Trei sate — nouă hotară
Și pe mălaiu că-l afară,
Toarnă — mălaiu nu te duce
Că te-oiu scâlda 'n lapte dulce,
Cu brînzute te-oiu bufni

Cu untuț te-oiu netezi.
Ba eu zău n'oiu înturna
Nevoia de te-a călca,
Cîndu-ți vine-un om la casă
Iai pită și pui pe masă,
Io nu plătesc nici o graițe
Și mă și trîntești sub laițe,
Tragi o ștergură pe mine
Și mă faci tot de rușine,
Ba dacă vè mînieți
Cu o sită mă cerneți,
Oalele le clocotiți
Pe mine mă opăriți,
Din covată
Zup în vatră,
Cu tăciuni mă îngrădiți
Cu copii mă străjuți,
Alții cu dinții rînjiți
Alții cu ochii șgâiți,
Scoate-l mamă de-a fi copt,
De-a fi copt de n'a fi copt
Pe loc l'om mîncea de tot.

Despre comune.

Lista viriliștilor.

Am văzut că jumătate dintre membrii din reprezentanța comunală se aleg, ear' a doua jumătate o fac cei ce plătesc mai multă dare în comună sau cu altă vorbă *viriliști*. Ca să se știe cari sunt cetățenii cu mai multă dare, pe baza conspectelor de dare se face o *listă* a acestora. Se poate întâmpla, că unii cetățeni se îmbogățesc și prin urmare plătesc mai multă dare, ear' alții sărăcesc. Așa unii pot să ajungă cu vremea între viriliști, alții pot să fie șterși dintre viriliști. E de lipsă dar' ca să se țină seamă de schimbările acestea.

Drept-aceea lista reprezentanților, ce nu cad sub alegere, se îndreaptă în fiecare an. Îndreptarea se face pe temeiul conspectelor de dare în comune mici și mari din partea *pretorului* (solgăbirul); în orașe cu consiliu din partea unei *comisiuni*, alese anume spre acest scop de reprezentanță.

Lista alcătuită de pretor e a se pune la casa comunală spre vedere publică pe timp de 5 zile, care sunt de a se aduce de mai înainte la cunoștință publică. Comisiunea aleasă în orașele cu consiliu alcătuiește lista viriliștilor în ședințe publice. După-ce a isprăvit face raport reprezentanței, care după-ce a trecut vreme de 24 de ciasuri dela primirea raportului, ține ședință, ia raportul lor desbatere și aduce hotărâre asupra lui.

Dacă cineva nu e mulțumit cu alcătuirea listei îndreptate de pretor, poate apela în 15 zile dela publicarea punerii spre vedere publică, ear' contra hotărârii adusă de reprezentanța orașenească în timp de 15 zile dela publicarea ei — la *vice-comitele*, de aici în alte 15 zile la *comitetul administrativ*. Dacă nici cu hotărârea aceasta nu ești mulțumit, ai dreptul de *plânsoare la judecătoria administrativă* (§. 25 art. XXVI. din 1896).

La satorirea listei și a rîndului, în care vin viriliștii, să ia în seamă *numai darea directă de stat plătită după averea nemîșcătoare* aflătoare pe hotarul comunei, precum și darea după veniturile ce le ai în comună. Darea profesorilor, învățătorilor, preoților, celor-ce au diplome de doctor, avocaților, juzilor, medicilor și a altor funcționari (§. 33 din legea comunală) se socotește îndoit. Darea după plată a funcționarilor de stat și comitatensi numai atunci se socotește, dacă plătesc și altfel de dare în comună. În darea bărbatului sau a tatălui se socotește, și darea femeii și a copiilor minoreni, dacă le chivernisește averea.

La satorirea rîndului în listă, dacă doi plătesc asemenea sumă de dare, dar' la unul 'i-s'a socotit darea îndoit, ear'

la celalalt numai odată, cel cărui 'i-s'a socotit îndoit e de a se pune mai înainte. Dacă nici unuia nu 'i-s'a socotit îndoit, soartea; hotărâște care vine mai înainte.

Nu pot fi luați în lista viriliștilor: a) cari nu sînt cetățeni ungari; b) cari au fost osândiți pentru vre-o crimă ori delict săvîrșit din poftă de câștig; c) cari sau sub puterea unei osânde la temniță stau închisoare de stat de peste trei luni; d) cari sînt puși sub pîră cu putere de drept pentru vre-o crimă sau delict, pedepsit de lege cu pierderea slujbei și suspendarea drepturilor politice; e) soldații activi; f) cari stau sub concurs (bancroții); g) slujbașii de stat și comitatensi, dacă nu plătesc altă dare, decât darea după plată; h) în orașe cu consiliu cari nu știu ceti și scrie,

Dreptul de alegător.

Cei-ce după darea plătită nu se numără între viriliști, ca totuși să aibă și ei putere în reprezentanța (comitetul) comunală, au drept să-și aleagă oameni de încredere — reprezentanți, pe cari să-și trimită acolo. Dreptul de alegător comunal îl are:

a) fiecare locuitor din comune, cu 20 ani împliniți, care plătește în comună după averea sau venitul propriu de doi ani dare de stat, dacă afară de darea de venit de cl. I. nu plătește altă dare, numai dacă nu stă sub puterea unui stăpân;

b) fiecare corporațiune, institut, societate, firmă și peste tot ori-ce persoană juridică, dacă are în comună avere nemîșcătoare și plătește dare după ea. Străinii, avînd cerințele de mai sus, încă pot fi alegători, dacă au căpătât dreptul de a se așeza în comună.

Nu pot folosi dreptul de alegător:

a) soldații activi; b) cari stau pentru vre-o crimă în închisoare preventivă; c) cei puși sub pîră pentru crimă sau delict săvîrșit din poftă de câștig, sau cei-ce sînt sub pedeapsă de pierderea libertății, sau cei-ce stau sub puterea unei osânde de suspendarea folosirii drepturilor politice; d) cari sînt sub concurs (bancroții); e) slujbașii de stat și comitatensi, dacă afară de darea după plată, nu mai plătesc altă dare în comună.

Dreptul de alegător se poate folosi numai în persoană. Se ia afară următoarele casuri: Pe minoreni și pe cei puși sub curatelă, care au avere în comună li reprezintă la alegere tutorul sau curatorul, pe femeile maiorene și pe persoanele juridice le reprezintă imputernicitul. Cine nu locuiește în comună încă își poate folosi dreptul de alegător prin imputernicit.

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de George Cătană, învățător.

(Urmare.)

Apoi atunci ostașii începuseră a prăda satele și orașele și a ucide tot ce întâlneau în cale, și se grăbiră către Suceava. Ajungînd Albert sub zidurile Sucevei avea 80.000 ostași și 40.000 ostași mercenari și cu acestia asedia cetatea într-o Duminecă, în 24 Septembrie, ear' Marți căt rã seară începî atacul. Locuitorii se apărau voinicește. Copiii și femeile se luptau alături cu garnisoana din cetate. Ce se strica ziua, se repara noaptea. Stefan își strinse oastea la Roman. El trimise în toate părțile după ajutor, și primi ajutor dela Turci și dela domnul Valahiei cu cari se vede că stătea acum în bune relațiuni. Regele Ungariei Vladislav trimise în Moldova 12.000 de oameni sub conducerea lui Bartolomeiu Dragfi numit și Birtok cu condițiunea ca să facă pace între războitori.

Albert stătî două luni de zile și mai bine sub zidurile Sucevei fără a o putea lua, căci locuitorii avînd provisii și fiind scutiți sub ziduri nu sufereau mari pierderi, pe când Polonii expuși focului săgeților, petrilor asediaților, apoi mai lipsiți de provisii muriau cu sutele. Stefan trimise un corp de oaste spre marginile Poloniei care curmă ori-și-ce legătură cu țeara sa, și adusă întreaga armată polonă, în cea mai grea situațiune. Ostașii poloni cari căutau prăzi prin ținuturile vecine erau prinși, omoriți și robiți de Stefan, care se ținea prin locuri ascunse cu armata sa.

În astfel de pozițiune critică ostașii poloni începură a murmura împotriva regelui lor. Ei dela început nu prea aveau voe a se bate cu Români. Albert auzia cu urechile cum armata sa îl blăstema și voia să se revoalte; de aceia se rugă de solii fratelui seu Vladislav, cari știm că erau în Moldova — ca să stărue pe lângă Stefan ca să pună pace. Stefan, bun la inimă, se învol la pace cu condițiunea, ca Albert să plece îndată din Moldova, »întorcîndu-se tot pe calea pe care venise, spre a nu strica țeara și pe aiure«. Stefan care ardea de dorul de război știa bine, că Albert nu se va întoarce pe unde venise, căci pe acolo nu se afla provisii și armata muria de foame; el pusese acea condițiune, anumit ca să-și facă una lui Albert. Armata Polonă plecă în 19 Octombrie dinaintea Sucevei pe care nu o putu lua. Albert însă rău din fire, ba silit de împrejurări nu luă calea pe unde venise, ci în contra tratatului de pace apucă altă cale, pe unde satele nu erau stricate și se aflau provisii destule. Nu fu destul cu aceasta, ci Albert nici nu oprî ostașii săi de a tracta rău cu locuitorii, ci ostașii furau, omorau, insultau femeile și făceau multe necuviințe.

(Va urma.)

PARTEA ECONOMICĂ.

Industria de casă.

(Urmare).

Introducerea bumbacului și a țesăturilor de bumbac.

Cu înlesnirea călătoriei până la cele mai îndepărtate și mai ferite locuri de pe fața pământului — pe uscat și pe apă — oamenii au dat de țările, unde crește cu îmbelșugare *bumbacul*; ear' prin iscodirea a tot felul de mașini s'a aflat și modrul de a *toarce* cu mare înlesnire, aceeași persoană umplând sute de fuse dintr'odată și ear' cu mijlocirea răsoaielor celor mai îndemânatică de țesut, s'a aflat chip și fel de a se țese *bumbacul* cu mare ușurătate, cum nu s'a pomenit mai înainte.

Aceste odată puse la cale, dușmanul, de care vorbiam mai înainte, a început a bate la ușile noastre și a cerși intrare, ce 'i-s'a și dat.

La început acest dușman nu s'a arătat primejdios, ci dimpotrivă s'a dat de mare prieten și binefăcător. Dar' el nici nu înfățișa atunci o primejdie faptică, primejdia, de care azi nu ne mai indoim.

Întrebunțat în mică măsură, *bumbacul* nu pricinuia odinioară răul, ce azi îl pricinuește. Cănepa și inul se cultivau și după aceea în măsură destul de mare, ear' perderile nu se simțiau. Din an în an însă *bumbacul* și țesăturile făcute din el în fabrici: joljul, cartoanele ș. a. au intrat tot mai cu grosul în casele noastre, dând prilej femeilor se prăsească tot mai puțină căneapă și mai puțin in.

În zilele noastre am ajuns foarte departe în această privință. Orașenii razimă numai în industria străină, ear' sătenii încă pășesc în ruptul capului pe această cale.

E întristător, când și femeilor sătene începe a li-se încuibă credința, că nu s'ar mai plăti cultivarea cănepei și a inului, în vreme-ce *bumbacul* de țesut și chiar țesăturile de *bumbac* se pot cumpăra la tot pasul — după părerea lor — pe un preț neînsemnat. Pentru-că ori-cât de mici ni-s'ar părè sumele, ce le dăm pe *bumbac* și țesături, ele — din ciasul ce ne scapă de-a mână — nu mai formează bunul nostru, ci se duc în mâni străine, de unde nu se mai întorc, ear' noi în chipul acesta dăm spre lipsă și chiar spre sărăcie.

Dar' răul luând o întindere mai mare — și va lua negreșit pe viitor — e datorința noastră, a tuturor Românilor, și îndeosebi a plugarilor noștri și a soțiilor acestora, să ne gândim bine asupra lucrului, să cumpenim toate împrejurările, făcând totul pentru a pune stavilă răului, care, fără nici o îndoială și acum e foarte păgubitor, dar' pe viitor el poate să devină o nenorocire în toată forma, ce va pregăti îngenuncherea și chiar mormântul nostru.

(Va urma).

Pescăritul.

Cei mai mulți dintre noi știm numai mânca peștii; de prins însă nu-i știm prinde și cu atât mai puțin ne-am gândit vre-odată la creșterea și înmulțirea lor. Dar' nu tot așa se întâmplă în alte țări, unde pescăritul încă se socotește ca un însemnat ram economic și astfel creșterea și întreținerea peștilor se face după anumite reguli și tot astfel se urmează și față de păstrarea lor cum și cu privire la negoțul cu pești.

Ministrul de economie prusian, ca să aducem o pildă, a dat 3000 marce (1800 fl.) pentru un șir de prelegeri, cari le va ține în Țeara-Nemțească marele măiestru în ale pescăritului Victor Burda. Astfel de măsuri a luat și ministrul de negoț și economie bulgăresc, care a chemat pe numitul Burda să facă o călătorie pentru cercetarea împrejurărilor de pescuit în Bulgaria.

Din aceste pilde vedem, că atât în țările cele mai înaintate, cum e Germania, cât și în de acele, cari noi, poate, am gândi, că stau mai pe jos decât a noastră, oamenii își dau toată silința să caute nouă mijloace de câștig pentru îmbunătățirea stărei poporului.

Când astfel se întâmplă în alte țări, nici noi n'ar trebui să rămânem îndărăt la toată lumea; ci precum în alte privințe, tot așa și în ale pescăritului, să urmăm pildele bune de pretutindenea.

S'a adevărit că țerișoara Silesia câștigă milioane din pescărit și că atât locuitorii acestei țări cât și cei mai mari și mai înțelepți pescari ai Germaniei au de a mulțumi câștigul însemnat din pescărit de-adreptul numai suspomenitului Burda.

Cât câștig nu s'ar pute face și la noi și cum nu s'ar pute îmbunătăți starea poporului scăpătat s. p. și prin prăsirea și creșterea, pe temeiul științei, a păstravilor, cari sunt unii din cei mai căutați și bine plătiți pești?

Căci lacuri, părauē și rîuri de munte avem nenumărate și cu apa acestor din urmă s'ar pute face mulțime de lacuri pentru creșterea păstravilor.

Că cu chipul acesta ne-am pute îmbunătăți în mare parte starea de azi, n'ar trebui să ne îndoim și datorința averii să cercăm toate modurile și căile, pe cari mergând vom ajunge din lipsă la îndestulare și din rău la bine.

Gândindu-ne câte bunuri ne stau la îndemână și noi nu le știm folosi din pricina neștiinței și nepriceperei noastre, trebuie cu atât mai mult să ne nisuiim la descoperirea tainelor din veci ascunse, pentru-că altfel nici n'am fi vrednici de o soartă mai bună.

Prăsirea galițelor.

(Urmare)

Nutrețul este a se da galițelor în vase mai mari, pentru-că de lângă cele mai mici animale mai mari alungă pe cele mai mici și mai slabe; este dar' mai bine a împrăștiă grăunțele pe pământ. Ca să nu se peardă nimica din nutreț, și ca să încunjurăm mângierea lui, putem întrebunța o troacă anume făcută spre acest scop.

Rătele se pot ține cu nutreț ieftin, pentru-că nu sînt alegătoare în de ale mîncării. Pentru rațe este corespunzător nutrețul descris deja pentru găini, îndeosebi amestecul de nutreț, la care putem însă adăuga mai multă apă și mai multă carne.

Răsătura de mațe și de rînză, ce căpătăm la ucideri de animale este o mâncare foarte potrivită pentru rațe.

Găștele se nutresc numai cu materie de plante și capătă prin urmare mai înainte de toate iarbă, trifoiu, scăete, curechiu, frunze de napi, rădăcini de verdețuri, grăunțe ș. a. Dacă gălesc găștele materiile aceste de nutriție afară la pășune, atunci au se mai capete acasă crumpene sau morcovi ferți cu țărițe opărite sau mestecate cu niște grăunțe. Iarna încă avem să dăm găștelor o asemenea mestecătură de nutreț moale cu sfecle ori napi mărunțiți, ear' găștelor de prăsilă în toate zilele grăunțe de bucate.

Prin materiile de nutreț descrise capătă galițele pe lângă nutrețul de grăunțe în așa numitul nutreț moale, toate aceste materii în o amestecătură potrivită, cari înaintează mistuirea și susțin sănătatea, și cari dau ouălor cât și carnei un gust plăcut. Este mai potrivit să dăm nutrețul moale dimineața, ear' nutrețul de grăunțe după ameazi sau seara.

Galițele recer, în urma organelor lor de mistuire puțin dezvoltate, materii de nutriție ușor de mistuit; îndeosebi se cere, ca animalele tinere să aibă pe lângă altele și o nutriție bogată în albuș. În ținuturile cu climă rece aspră avem să dăm galițelor grăunțe tari de bucate, în stare uscată, și nutreț moale încălzit cu porțiuni mici de untură. Galițele bolnave sau acelea cari se năpăresc au să capete o nutriție bună moale, bogată în albuș. Găinile ouătoare au să capete pe lângă grăunțe uscate de bucate, nutreț moale bogat de albuș, carne și verdețuri; ear' clocele vor căpăta pe lângă grăunțe uscate, numai puține verdețuri și în urmă galițelor de îngrășare avem să dăm grăunțe zdrobite înmuiate în apă și nutreț moale bogat de albuș, care este ușor de mistuit.

(Va urma).

Iuliu Bardosy.

Pentru măiestri noștri.

Colonizare de măiestri români.

Primum următorul avis către plugarii și măiestrii români: Tovărășia agricolă din Șoimuș, comitatul Bistrița-Năsăudului, dispunând de mai multe moșii constatatoare din pământuri arătoare, fânețe, grădini etc. — a decis în interesul împoporării acestei comune curat românești a coloniza pe aceste moșii plugari și măiestri români pe lângă unele condițiuni de tot favorabile coloniștilor.

Preferiți vor fi măiestrii români de religie gr.-cat., cari vor pute documenta că au purtare bună morală și sunt diligenți în purtarea măiestriei lor.

Măiestrii ce se vor stabili cu locuința aici vor fi îndreptățiți a reflecta și la ajutoarele ce se împart în fiecare an din fondul meseriașilor din această comună.

Spre orientare celor interesați se mai adaugă și aceea, că comuna Șoimuș deși mică dar' încunjurată fiind de toate părțile de piețe apropiate, măiestrii aci stabiliți pot să-și desfășoare mărfurile lor cu multă ușurință, — ear' condițiunile trăit relativ la alte ținuturi aci sunt cu mult mai înlesnicioase.

Doritorii de a se stabili în această comună prin colonizare, au de a-și îndrepta cererile lor până la 15 Ianuarie 1898 d-lui preot Ioan Baci, președintele tovarășiei agricole din Șoimuș, comitatul Bistrița Năsăudului. Direcțiunea.

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului.

Ca întregire a raportului acestei harnice reuniuni, care s'a sfârșit în nrul trecut al foaiei noastre, mai dăm următoarele date:

Numărul membrilor.

Fundatori: 1. Onorari: 1. Pe viață: 12. Ordinari și ajutători: 488.

Din acestia se află în comunele din comitatul Sibiiului în următorul număr:

Aciliu: 1. Alțina 1. Apoldul-de-jos 7. Apoldul-de-sus 3. Avrig 6. Băița 16. Bungard 9. Cacova 2. Cacovița 2. Calbor 1. Chirpăr 1. Cornășel 4. Deal 2. Fofeldea 29. Galeș 7. Gârbova 1. Gurarului 7. Gușterița 2. Hosman 1. Hundrubechiu 1. Ilimbav 4. Jina 5. Lăucărăm 11. Laz 1. Loman 1. Ludosulmare 6. Marpod 1. Mercurea 6. Mohu 12. Nocrich 4. Orlat 6. Poiana 20. Poplaca 4. Pianul-rom. 4. Pianul-de-jos 1. Porcești 6. Răchita 1. Racovița 3. Răciu 1. Reșinar 24. Roșia 11. Răhău 4. Rodu 3. Săcădate 7. Săcel 1. Săsăuși 3. Sebeșel 3. Sebeșul-de-jos 2. Sebeșul-de-sus 1. Sebeșel-săs. 10. Săsciori 9. Sadu 15. Săliște 34. Sibiel 11. Sibiu 67. Slimnic 7. Soarș 1. Strugari 1. Șura-mare 2. Tălmăcel 8. Țichindeal 4. Tilișca 17. Topârcea 3. Vale 2. Veștem 8.

În afară de comitat sunt 31 de membri.

Îndemnăm pe țeranii noștri, mai cu seamă pe cei din acest comitat, să se facă cât mai mulți membri la această folositoare însoțire

Averea Reuniunii.

Averea activă este 3385 fl. 04 cr. Pasivă 344 fl. 94 cr. Rămâne deci avere curată 3040 fl. 10 cr., cu 312 fl. 75 cr. mai mult ca în anul trecut. Reuniunea a avut 25 de aparate economice.

O nouă carte de stupărit.

Despre „Cartea stuparilor săteni“ vestită de noi în nrul trecut, un prieten al foaiei noastre ne scrie următoarele:

Tocmai am primit dela librăria d-voastră scrierea prea folositoare pentru popor, eșită acum sub titlul: „Cartea stuparilor săteni“ de Romul Simu.

Această carte cuprinde 62 pagini și prețul fi este numai 35 cr.

În fruntea ei se află o „Prefață“ din partea „Comitetului Reuniunii române agricole din comitatul Sibiiului“, care reuniune a tipărit-o pe cheltuelile sale. Urmează apoi cuvântul autorului către cetitori, tabla materiilor, care ne arată că cartea conține 46 bucăți, în cari se tractează știința stupăritului.

Fiind stupar practic de frunte și totodată un bun scriitor popular, domnul R. Simu a și scris această carte, atât în ce privește știința stupăritului, cât și în privința limbii, încât ea va fi înțeleasă din partea tuturor și astfel va putea fi folosită, nu numai din partea inteligenței, dar' și mai cu seamă din a țeranilor și școlărilor din școalele sătești, pentru cari îndeosebi s'a scris.

În timpurile aceste grele, când venetele se tot împuținează, ear' datele se înmulțesc, vom face un lucru foarte înțelept îndreptându-ne luarea aminte și lucrarea noastră spre stupărit, acest ram economic, pe cât de însemnat pe atât ne luat în seamă de poporul nostru.

Spre acest sfârșit să cumpărăm cartea de care vorbim, să o cetim peste iarnă și să pătundem în tainele stupăritului; ear' la primăvară să începem cât mai mulți a prăsi stupi, îmbunătățindu-ne și în chipul acesta starea noastră destul de înapoată.

Sfaturi bune.

Nimicirea parazitelor de pe animalele de casă.

Se știe că animalele de casă, cum este calul, boul, oaia, porcul etc., adeseori și mai cu seamă când sânt îngrijite rău, când stau în grajduri necurate, când nu sânt țesălate, au pe trupul lor o mulțime de parasite, cum sânt bună-oară păduchii etc. Cum aceste parasite slăbesc animalele, le fac mai leneșe, tot interesul este a le nimici, a le omori. Modul cel mai bun de nimicire și în același timp cel mai puțin cheltuit, ar fi următorul: petrolu (gaz) și uleu de in în părți deopotrivă se pun într'o sticlă, se amestecă, și din această amestecătură se ia pe o cârpă de lână, și se freacă pielea animalului pe unde se află aceste parasite. În urma unuia sau mai multor frecături, parasitele mor și animalul se înviorează.

Nu trebuie să uităm, că a doua frecare trebuie făcută după 2—3 zile. După

ce am scăpat animalul de aceste parasite, de acești oaspeți veniți fără a fi chemați, li curățăm bine pielea, îl spălăm cu săpun și apă și-l țesălăm bine.

Țesălutul este condiția de frunte a curățeniei corpului; un cal țesălat în fiecare zi, foarte rar va avea pe corpul lui paraziți. Un vechiu proverb zice, că un cal țesălat bine va fi în stare să muncească bine. El își va păstra mult mai bine sănătatea, și va trăi mult mai mult decât un altul nețesălat.

După-cum omul are nevoie de a-și curăța corpul, de a-l spăla, de a-și pieptena capul: tot asemenea și animalele de casă, cu deosebire calul și vitele.

Ingrășarea rațelor.

Nici îndoparea, nici hrănirea cu boabe nu dă rezultate mai bune ca hrănirea cu un amestec de cartofi (crumpene) ferți și zdrobiți, amestecați cu țărță sau urluială.

Știri economice.

Cultura camforului. — După revista engleză „Nature“ cultura arborului care produce camfora (Cinnamomum camphora) este foarte răspândită. Atât în Madagascar, ca și la Buenos-Ayres, atât în Egipt cât și în insulele Cnare, acest arbore crește destul de bine. Numai puțin reușește însă și în partea de mează-zi a Franței și California (Statele Unite). În Tokyo (Japonia) se găsește exemplare în vîrstă de cel puțin 200 ani, și suportând destul de bine temperaturi de 9°—11° C. sub zero, vreme de câte 70—80 zile pe an. Din aceasta reiese că acest arbore nu poate fi greu de cultivat în locurile cu clima mai blândă, ceea-ce a făcut pe ministerul de agricultură al Statelor-Unite, de a se ocupa de cultura și exploatarea arborului de camforă.

Boala de porci. Din o statistică veterinară eșită acum de curând se vede, că boala de porci din an în an se lățește tot mai mult. În 1895 au perit în Ardeal și Ungaria 365 mii de porci, în 1896 670 mii, ear' în anul acesta s'a lăfit și mai mult. Și chiar ținuturile locuite de Români au fost bătute tot mai mult. În 1895 în Ardeal din 100 de porci bolnavi abia a murit unul, în 1896 câte doi, în anul acesta cu mult mai mulți. În Bănat în 1895 din 100 au murit 3, în 1896 20 etc. Și ce e dureros, că încă nu s'a dat de leacul acestei boale.

Perderea unei societăți de mine. Societatea de mine de cărbuni „Uricani-Valea-Fiului“, care e o societate franceză, și-a închis socotelile în Iulie a. c. cu o pagubă de 160 mii de fl. De atunci pagaba societății a mai crescut. Causa este, că societatea a pierdut vre-o trei procese, păgubindu-se astfel cu vre-o 50 mii de fl. Cealaltă pagubă s'a născut din cauză, că societatea vinde cărbunii unei bănci din Pesta, cu câte 30—32 cr. mija metrică, pe când scoaterea lor costă 34—36 cr. Direcțiunea societății ține adu-

narea sa in Ianuarie. Când peate-că să va rupe contractul și legătura pîgubitoare cu banca diu, Pesta.

Societatea „Furnica“. În o foaie din București cetim: „Furnica“, asociația doamnelor române pentru încurajarea și dezvoltarea industriei casnice, a făcut în anul trecut vânzări de țesături și cusături românești, în țară și în străinătate, în sumă de 111.802 lei. În Anglia a fost vîndute costume românești și alte obiecte de cătră această asociație în suma de 18.763 lei.

Se știe că „Furnica“ e pusă sub înalt patronaj al M. Sale Regina și are ca conducătoare pe doamnele Elena C. Cornescu, Maria D. Bilcescu și Sarmisa Alimăreșteanu.

Fabrici de bere în România. După o statistică a ministerului de finanțe al României, în anul financiar curent au fost în lucrare 17 fabrici de bere, cari au produs 6.476.186 lire de bere. Statul a încasat dela aceste fabrici taxe în sumă de 793.482 lei.

Circulația și prețul produselor și mărfurilor în săptămîna trecută a fost:

Grâu puțin a fost oferit și puțin s'a vîndut cu preț mai mic ca săptămîna trecută. Grâul de România numai s'a circulat mai bine. O îmbunătățire a circulației și a prețului de grâu abia se așteaptă pe după Anul-Nou.

Sticra s'a cîntat foarte puțin. Prețul s'a mișcat între 7.70—8.75. fl.

Ovăzul nu s'a cîntat mult. S'a plătit cu 6.10—6.45 fl.

Orezul, calitatea mai bună, s'a bucurat de o mare circulație și s'a plătit cu 6.10—7.20 fl.

Cucuruzul s'a cîntat foarte bine și s'a plătit cu 5.20—5.40 fl.

Trifoiul s'a cîntat slab în urma relei producțiuni din anul acesta.

Prețul zăharului, în urma prea marei oferte a fabricanților, a scăzut puțin. După datele mai nouă producțiunea anului viitor se extimează cu 46.46 milioane mîji m., față cu producțiunea anului 1896/97, care a fost de 48 milioane mîji m. se arată o scădere de 1.54 milioane m. m.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Mureș

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Detunata.

La marginea dinspre mează-noapte a Buciumanilor, în mijlocul unei regiuni romantice, încunjurată cu frumoase păduri de brad și cu îmbelșugate livezi, se înalță ca un mărgean din valuri verzi, stîncă *Detunata goală*. Ea în Ardeal nu are păreche și chiar și în alte părți ale Europei rar mai găsești stînci de asemenea formațiuni. Aceasta e cauza, că Detunata e cercetată în timp de vară de mulțime de străini, din toate părțile Europei, cari vin parte să facă studii geologice, parte să admire curioasa ei formațiune. Și rar e acel străin, care se uite Detunata, dacă a privit-o dela poale și și-a pus piciorul pe culmea ei prăpăstioasă. «Cine consideră Detunata numai ca un deal, — zice neamțul Bergner — va fi poate puțin încântat de ea, dar cine știe prețul raritatea astorfel de for-

mațiuni și cine are simț pentru apariții de asemenea natură, acela nu i-se va șterge nici-cînd din memorie imaginea acestei rarități a naturii».

Visitarea Detunatei se face de obicei dela Abrud, prin Buciumani. Mai întăiu apucăm calea, ce duce la țeară spre Zlatna, apoi ne întorcem la stînga, trecînd prin Șasa. Calea ne duce prin livezi, apoi se înfundă în o pădure de brazi, la marginea căreia ni-se înfățișează deodată uriașul părete al Detunatei. Stîncă întreagă se înalță pe coama unui deal, și are coaste prețipite. Laturea cea mai prețipite și de tot goală, este cea întoarsă spre apus, dela care își are stîncă numirea de *goală* în contrast cu *Detunata flocosă*, care se află în apropiere spre mează-zi și e acoperită cu brădet.

Această lature sau poate mai bine, acest părete al Detunatei goale stoarce admirațiunea vizitatorilor. El are în lungime la 2000 de metri, se ridică în înălțime la 100 m. și e alcătuit din *stîlpi de basalt*, cari se par a fi așezați unul lângă altul de mână omenească. Stîlpii au câte patru, șese sau opt laturi, sînt așezați treptat în sus și înspre vîrf stau puțin încovoiați simetric în afară, încât se pare, că păretele este începutul unei uriașe boltituri frînte. Stîlpii sînt de colorare sură sau surie întunecată. La poalele păretelui se află o mare grămadă de frînturi de stîlpi, răsturnați jos de apele ploilor și de trăsnetele, cari isbesc în puternica stîncă. Printre frînturi crește feregă și alte plante de pădure, apoi brazi, singuratici sau în grupe mai mici. Mulți scriitori susțin, că Detunata și-ar fi primit numirea dela tunetele ce o lovesc și dela detunătura, ce o tac stîlpii prin căderea lor.

Se poate însă, că stîncă s'a numit astfel pe baza tradiției, prin care poporul ne explică formarea ei, între fulgere și tunete.

Era de mult, foarte de mult, cînd pe frumoasele plaiuri ale Ardealului se luptau pentru stăpînire *uriazii* cu *zînele*. Și se spune, că în ținutul încîntător, unde se află acum Buciumanii și Detunata, a tăbărit o ceată de uriași și au luat în stăpînire plaiurile și codrii pustii. Căpetenia lor era cel mai neîmpăcat dușman al zînelor; era vai și amar de acea zîna, care cădea în mîinile lui, aceea nu mai vedea soarele cu ochii, căci strașnicul căpitan jurase moarte tuturor zînelor.

Voinicul uriaș avea un ficior, frumos și drept ca bradul din munte și viteaz mare minune. Singura plăcere a acestuia era lupta vitejească, ear' cînd luptele conteneau, pleca la vînat prin codri, ca să se lupte cu urșii și bourii, ce se aflau pe acele vremuri în munți; în lupta cu ei ficiorul de uriaș își stîmpăra dorul de vitejie, dorul de răsunare... Odată străbătînd foarte departe prin cei codri fără potecuri, înopță în o pădure de brad. Neștiind în cătrău să dee, se puse să doarmă peste noapte la rădăcina unui brad. Dar n'apucă să ațipească, cînd zărește prin pădure încolo o mică rază de lumină și în urechi îi străbate sunetul unui glas, care cânta o doină, atît de dulce și atît de fermecător, cum nu mai auzise pînă atunci nici-odată... era un glas dulce de femeie... Voinicul sări drept în picioare, mai ascultă un minut răpitorul cîntec, apoi își îndreptă pașii spre lumina, ce licărea printre brazi. Și ce se vază? În o mică poeniță, lângă un foc de vreascuri, ședea cîntînd o fată fecioară, frumoasă și ademenitoare, ca un vis plăcut din o noapte senină... era o *zîna*, dintre acele, căroră tatăl seu moarte le jurase... Zîna ză-rindu-l voi se fugă, dar' voinicul o oprî și

mult, mult au stat ei povestind și glumind la olaltă.

Focul de vreascuri a aprins în inimile lor un alt foc mai puternic, focul dragostei pătimașe și mistuitoare. Din acel cîas voinicul uriaș se schimbăse cu totul, nu era ca mai nainte. O tristetă adîncă îl copleșise și nu avea alt dor decît să plece prin codri, unde îl aștepta zîna, cu cîntecul ei fermecător.

Tatăl seu, bătrînul uriaș avea bănuială de acest lucru și odată îi urmări pașii, însoțit de o mare ceată de uriași. Și ce se vază? Eeciorul seu se afla în brațele unei zîne, tocmai pe locul unde se înalță azi Detunata.

Un strigăt de mînie și nevinovata zîna căzu străpunsă de spada bătrînului. În minutul următor însă și bătrînul se rostogoli alături, lovit în inimă de pumnalul fiului seu.

Iarba și muschii se colorară cu sînge, ear' ficiorul urla și mugea frînt de durere, cum mugește vita în agonia morții. Dar atunci, o minune! la glasul lui rîsunară tunete și trăsnete înfiorătoare, de se cutremurau munții și văile.

Pămîntul se crepă și înghiți la moment pe cei doi îndrăgostiți, ear' trăsnetele și limbile de foc, ce eșiau din măruntaiele pămîntului, schimbă în stanuri de peatră trupul crudului bătrîn și pe ceilalți uriași.

Și așa au rămas cu toții pînă în ziua de azi, căci din trupurile lor s'au format stîlpii Detunatei.

Astfel ne tîlmăcește tradiția poporală originea Detunatei goale.

Am amintit mai nainte, că în apropiere de Detunata goală, spre mează-zi se află *Detunata flocosă*. Aceasta e o stîncă de formă conică (țuguietă) și e acoperită cu brădet; numai în partea dinspre meazănoapte-apus are un părete pleșuv, care asemenea e alcătuit din stîlpi.

În Ardeal formațiunile de basalt sînt cam rare și se află mai mult ca stînci singuratică, încungiurate cu alte formațiuni geologice. În Munții-Apuseni singurele stînci de basalt sînt cele două Detunate. Ele sînt împrejmuite cu gresie carpatină (în unele părți cu conținut de aur) și cu munți de trachit, mai cu seamă spre răsărit, cum sînt între altele munții *Giamena*, *Suligata* etc.

Detunata goală este cea mai frumoasă stîncă de basalt a Ardealului și întrece cu formațiunea stîlpilor ei multe alte stînci de acest soi. Astfel d. e. ea este mai frumoasă și mai interesantă ca stîncile de basalt dela *Aussig*, de pe valea Elbei (Boemia de mează-noapte) și și are o vrednică păreche numai în columnele de basalt dela peștera lui *Fingal*, pe stîncosă insulă *Staffa*, aparținătoare Scoției.

Astfel este Detunata noastră: o minune a naturii, despre ce aceia din noi, cari avem prilejul a o vedea adese-ori, nu ne dăm seama îndestul. Munteanul, care și paște liniștit caprele pe la poalele Detunatei, se miră cînd vede, că vin să admire stîncile lui călători din țeri depărtate. El însă trebuie știe, că o stîncă măreață, cum e Detunata, nu se găsește oriși-unde și trebuie să mergi departe, pînă în Scoția, ca să-i afli părechea!

Mai amintim aci, că lângă Detunata se află o casă forestieră, în care sînt cuartire pentru călători, ear' la poalele ei, în partea de mează-zi-apus, ascuns în brădet, se află un mic *ghețar*, un izvor, îngrădit cu petri, unde și în cel mai cald timp de vară se află gheață.

Icoana, ce ne-o plâsmuim (despre Detunata, numai așa poate fi deservită, dacă ne urcăm pe culmea ei. La marginea răsăriteană a stâncei se află așternută o potecă prețioasă, care ne conduce sus pe vîrf, unde este construit un mic chiosc din bârne de brad. Chioscul e în șese unghiuri și e legat de stîncă cu copcii de fer, ca să nu fie doborît jos de viforele, ce bîntue cu furie la această înălțime. Din ferestrele chioscului ni-se deschide o privire largă jur împrejur. Spre apus vedem puter nicul *Vulcan*, cu culmea lungăreață, ear' în ceața depărtării ni-se arată muntele *Gâma*. Urmează apoi în cerc, spre mează-noapte-apus, culmile de trachit, ce încunjoară Roșia și peste ele munții Bihariei; spre mează-noapte se zărește în mare depărtare, dincolo de valea Arieșului, coama lungă a *Muntelui-Mare*, spre mează-noapte-răsărit și spre răsărit din mulțimea de piscuri mai apropiate și mai depărtate apar, ca niște uriași, piscurile *Poienița* (1440 m.) și *Colțul Cioranului*, apoi stîncoasa *Suligata*, cele două piscuri ale *Giamenei*, coama lungă a muntelui *Căpățina*, din preajma Mogoșului ș. a. În sfîrșit spre mează-zi privirea ni-se oprește, dincolo de Detunata flocoasă, de munții *Negrileasa*, *Vulcoi* sau *Corabia* (1351 m.) și *Boteș*, cari sînt acoperiți cu brazi și închid valea Buciumului spre mează-zi. La Vulcoi și Boteș se află în lucrare mai multe mine bogate de aur. Aici, ca și la Roșia, băieșitul e foarte vechiu. Romanii încă au avut aici mine și urmele lor se cunosc pînă azi. Să crede, că ei au făcut tăietura uriașe de pe Vulcoiu, care despică muntele și dela care i-se trage numele al doilea: Corabia. Apoi tot aici, lângă Corabia, s'au descoperit două vechi cimiteroane romane, unul destinat pentru soldați și altul pentru sclavii, lucrători în mine. Aceste condiționează o localitate romană în apropiere.

Detunata goală are o înălțime de 1182 m. peste fața mării, ear' Detunata flocoasă este ceva mai mică, avînd 1168 m.

Dela Detunata putem merge spre mează-noapte peste muntele Hărăguș, pe căi de munte, cari se aștern în mari serpentine, în valea Arieșului, la *Lupșa*. Calea aceasta, care trece pe la Lupșa-Șasa și lasă în dreapta *Suligata* și frumoasa stîncă *Mârzaia*, e lungă și ostentivă. O altă cale mai scurtă duce spre apus, trecînd pe la Bucium-Muntari. Urmîndu-o pe aceasta sosim la locul cel mai vestit de băisaguri, la *Roșia*.

(Va urma).

CRONICĂ.

Dar pentru biserică. Ni-se scrie din *Ollaca* (cott. Arad), că bravii credincioși *Nicolae Mara* și *Simeon Moleriu* au făcut frumoase daruri pe seama sf. biserici, cel dintîiu înzestrîndu-o cu un clopot de 500 chgr., al doilea cu unul de vr'o 300 chgr.

Frumoasele fapte se laudă dela sine.

Român pușcat de finanți. Nu numai gendarmii sînt barbari la noi, ci și finanții. Despre unul de acestia ni-se spune, că a comis o sîlbatică crimă față de un econom român din Bistra, comună în Munții-Apuseni. *Gavrilă Burla*, așa se numește țeranul, chemase un finanț să vină la el din oficiu, ca să-i sigileze o căldare de rachiu fort la casa sa. Finanțul, un Ungur din Turda, a și venit. Dar' după-ce Românul nostru l-a omenit și ospătat precum e data poporului nostru, finanțul i-a furat o sticlă de rachiu și orologiul, apoi a fugit. Observînd furtul, țera-

nul s'a luat după tâlharul de finanț și l-a și ajuns. Dar' finanțul, nici una nici două, și-a descărcat pușca în bietul om. Nefericitul a murit peste câteva zile, lăsînd în urmă o soție cu patru copii. Finanțul zace arestat în Cămpeni.

Duelul în Romînta. Din prilejul nefericitului duel dintre *N. Filipescu* și *G. Em. Lahovari*, săptămîna trecută s'a depus la senatul român un proiect de lege, prin care se șterg articolele 258, 259, 260 și 261 din codul penal, capitolul duelurilor, și se consideră *duelurile ca omoruri*, care trebuie să fie trimise spre judecare la curțile cu jurați.

În legătură amintim, că întregă presa din București a scris și scrie mereu și în lungi coloane despre duelul, care a avut un desnodămînt atît de trist.

Nefericita afacere a ajuns și la cameră, unde s'a cerut introducerea de măsuri aspre în lege împotriva duelului. Dl *N. Filipescu* și cei patru martori ai părților sînt trași în judecată.

Înmormîntarea mult regretatului Lahovari a avut loc la București, cu o pompă deosebită, luînd parte tot ce capitala are mai fruntaș.

Casuri de moarte. Săptămîna trecută a răposat un însemnat fruntaș al Românilor din Sibiu, Dr. *Aurel Brote*, director al băncii de asigurare „Transilvania”, membru în comitetul „Asociațiunii”, al direcțiunii „Concordiei” etc.

Soția răposatului a dat următorul anunț: Dr. Aurel Brote, director al băncii de asigurare „Transilvania” etc. etc., după îndelungate și grele suferințe și-a terminat cursul vieții neobosite, dedicate binelui comun și al familiei, în 16 Decembrie n. a. c., la 2 ore dimineața, în etate de 55 de ani. Rămășișele pămîntești ale neuitatului decedat s'au așezat spre odihna de veci Sîmbătă, în 18 l. c., la orele 2 d. a. din casa proprie, strada Cisnădiei nr. 45, în cimiterul dela biserica gr.-or. din suburbiul „Poarta-Turnului”. Cu profundă durere aduce aceasta la cunoștința tuturor prietenilor și cunoșcuților, în numele său și al tuturor rudeniilor adînc întristata soție. Sibiu, în 16 Decembrie n. 1897.

Minerva Brote născ. Dragits.

Înmormîntarea s'a făcut în 18 l. c. luînd parte o mare mulțime de public, Români și Sași din Sibiu și jur.

— Am primit următorul anunț: *Daniil de Tamaș*, parochul gr.-or. al *Deagului*, a încetat din viață după o lungă suferință astăzi, în 10 Decembrie 1897, la orele 5 după amiază în etate pe 61 ani. Despre această dureroasă și ireparabilă pierdere, se încunștințează toate rudeniile și amicii răposatului. *Nina Tamaș născ. Pepelovits*, ca soție; *Cornelia Xenia*, George, fii; *George Maier*, *Wilhelm Marc*, gineri; *Ioan Nicolae*, *Dorina*, *Ioan Sever*, *Victor*, ca nepoți.

Tifus la Făgăraș. Tifusul ce a izbucnit acum trei săptămîni în garnisoana militară dela Făgăraș continuă a seceră jertfe. Pînă acum s'au bolnăvit 60 de soldați și doi oficieri; un soldat a murit. Poporația civilă e cruțată de boală.

Vîrstă lungă. În Livăzeni a murit zilele trecute ciobanul *Constantin Barac* în vîrstă de 120 de ani. Toată viața a trăit la munte și s'a nutrit numai cu lapte.

Lă-e frică de Praga, Ungurilor!

Un episod vrednic de însemnat s'a petrecut zilele acestea într'o ședință a comisiei de instrucție publică din Budapesta. Era vorba, să se trimită o delegație în străinătate, în scop de a studia instrucția publică a diferitelor țări. Între orașele menite acestui scop se amintea și Praga. Dar' auzînd de acest nume, unul dintre membrii comisiei a sărit ca mușcat de șerpe și a strigat: *Nem megyünk Prágába, a magyarfaló Prágába!* (Nu mergem la Praga, la Praga maghiarofobă!) Și strigătul a influențat ca o putere nevăzută asupra celorlalți membri, cari în unanimitate au admis, că... *lă-e frică de Praga, Ungurilor!*

Imoralitatea în Budapesta. Mai cînd, un Ungur din Budapesta s'a văzut trecînd în vestimentul lui Adam pe *Andrássy-ut*, cea mai umblată stradă a capitalei ungurești. Ne mai pomenitul scandal s'a întîmplat seara, de fața unui public numeros. Poliția a prins îndată pe... modernul Adam. Ajuns înaintea judecătoarei, Ungurul a spus, că a comis fapta din rîmășag. Tribunalul l-a osîndit la 3 zile temniță și 80 fl. amendă.

Metropolitul Bucovinei pentru copiii săraci. „Patria” din Cernăuți publică următoarele șire, pe cari le primește dela un cetitor al său; „Fiind pe la începutul lunii acesteia într'o afacere în reședința metropolitană, am văzut vre-o 30 de băieți înșirați în coridorul dinaintea cancelariei arhiepiscopicești. Întrebînd, că ce așteaptă ei, am primit răspunsul, că părintele metropolit *Arcadie* le plătește gazda, fiind ei băieți sîrmani. Acest mod de binefacere ti face multă cinste capului bisericii noastre și ar fi de dorit, precum o fac aceasta alte națiuni, ca inteligența noastră română se ajute ôst mod acolo, unde nu mai ajung mijloacele internaționale de băieți români”.

Panama la Maramureș. Am dat știre despre un grozav furt de pădure, ce s'a făcut în Maramureș în comuna Măidan. Vinovații de frunte pretorul *Riskó Béla* și notarul *Reviszki Károly* sînt la rîcoare. Furtul de lemne face 15 000 fl. Pagubele sînt asigurate din averea celor vinovați.

Cale ferată între Romînta și Ardeal. Vice-consulul austro-ungar din Craiova face cunoscut, că linia dintre Pitești și Argeș a căii ferate, care leagă București peste Călimănești (în legătură cu linia—Rîmnic-Vâlcea—Rîu-Vadului) cu Tarnul-roșu, e deja gata, dar' că din cauza lipsei de clădiri și magazine la stațiuni nu se va pute deschide, decît în vara viitoare.

„Profesor german” — cel mai mare titlu. Din prilejul iubileului de 80 ani al marelui istoric german *Mommsen*, iubileu ce s'a împlinit zilele acestea, împăratul *Wilhelm* a voit să-i dea profesorul titlul de „*Exzellenz*”. Dar' bătrînul invîțat a refuzat, zicînd că pentru el cel mai mare titlu e „*profesor german*”. Așa a fost, așa vrea să rămîna.

Proces mare. La *Brugge* se pertractează de vre-o două săptămîni un mare proces împotriva comandantului garnisoanei din *Ostende Von der Auvera*, acuzat că și-a otrăvit soția, ca să poată lua femela unui medic de acolo. Acuzatul a fost achitat, neputîndu-se dovedi vinovația lui.

Nou doctor român. Ni-se scrie din Cluj, că domnul rigorosant în drept Coriolan Meseșian, simpaticul tiner cu drag văzut în cercurile noastre sibiene, a depus zilele acestea ultimul rigoros în științele juridice și astfel va fi promovat doctor în drept. Duminecă seara universitarii noștri clujeni s'au întrunit la un foarte animat „potus în onoarea noului doctor român“.

Lupta națională — în armată. O știre de mare senzație se vestește din Praga. Mercuria trecută o *ciocnire sângeroasă* s'a întâmpnat între niste *soldăți cehi și nemți*. În ziua următoare asemenea scene s'au repetat între alți soldăți, earăși Nemți și Cehi. Douăzeci și cinci de soldăți au fost grav răniți.

Toate foile din Praga, cari au adus penibilă știre, au fost confiscate atât de vigilent, că nici urmă n'a rămas din numerele respective.

Conflictele le-au provocat controverse de naționalitate.

Așadar' izbucnește lupta națională până și în armata austriacă! Grele semne.

Pentru sf. biserică. Din Frâna (lângă Sibiu) primim următoarele șire: *Dumitru Axente* și cu soția sa *Firica* născ. *Limbășan*, au dăruit pe seama sf. noastre biserici gr.-cat. doi proprozi negri foarte frumoși; *Nicolae Chisăliță*, o cădelniță, ear' *Sofia Tufa* un covor de lână în preț de 10 fl., — cărora și pe calea aceasta li-se aduce cele mai căldurose mulțumiri. — La stăruința bunului și neobositului nostru preot *Isidor Dop*, s'a început un fond de bucate cu 100 metrețe cucuruz sffirmi. Tot la stăruința iubitelui nostru preot, din contribuții dela bravele femei gr.-cat. s'a cumpărat un sticher, și se va face în biserică un tetrapod cu un arc înaintea sf. altar, cu 20 fl. Pentru aceste fapte creștinești asemenea aducem călduroasele noastre mulțumiri.

Comitetul parochial.

Păzmândy și — „adeverul“. Cătorul politic *Păzmândy* a sosit în Bruxelles o broșurică asupra chestiunii române. Carticica e scrisă în limba franceză și are pretențiunea de a spune „adeverul“ (!) în cauza română. Cel puțin așa o intitulează modestul agent.

Păzmândy și „adeverul“ în chestia noastră. Cerul și — pământul.

Mai nou.

Adunare de protestare la Arad.

După adunarea conchemată la Sibiu, vre-o 160 de Români truntași din mai multe părți au convocat o adunare de protestare la Arad, pe Joi, în 23 Decembrie c.

Românii de pe aici voiau să-și ridice glasul împotriva maghiarizării. În ordinea de zi a adunării a fost între altele și un punct, ca să se exprime loialitate față de Regele și Împăratul nostru. S'au făcut toate pregătirile, ca adunarea să reușească.

Adunarea oprită.

La încheierea foii primim știrea telegrafică, că și această adunare a fost oprită, pe același temei fals, ca și în Sibiu, că adevărată stăpânirea și organele ei un sufer să se adune alegătorii români.

Cu o nouă volnicie mai mult în contul stăpânirii ungurești.

Manifestațiile dela Arad.

Despre manifestațiile naționale dela Arad ni-se depeșează următoarele:

Arad, 23 Dec. c., la 3 ore 40 m.

Convocătorii adunării au protestat contra opririi adunării, și au dat recurs telegrafic la ministrul.

Ministrul răspunde, că în necunoștința stărei faptice și numai la telegramă nu poate schimba hotărârea primarului. Se va da recurs motivat la ministrul.

Aseară s'a ținut cină comună în „Hotel central“, participând peste 100 de persoane inteligente. A tostat *Dr. Pop* pentru părintele *Lucaciu*.

Lucaciu răspunde printr'un toast frumos. *Truța* vorbește pentru concentrarea forțelor și închină pentru *Dr. Dăianu*, care răspunde prin o vorbire subliniată de vii aprobări, apreciând, că situația gravă trebuie să ne coadune, fiindcă săcurea guvernului lovește la însăși rădăcina ființei noastre naționale.

Russu Șirianu se bucură de cuvintele concupante ale antevorbitorului. *Mangra* riscă observări asupra partidului național. Observările au făcut rea impresie.

Au mai vorbit mulți alții pentru popor, preot me etc. Convenirea veselă și românească se sfârșește la 12 ore.

Azi dimineața a sosit mulțime de popor din întreg jurul. Sala dela „Central“ se umple. La 10 ore apar în sală convocătorii. Poziția îi roagă se anunțe celor adunați oprirea adunării.

Mangra spune, că adunarea e oprită și provoacă poporul să ese în liniște și ordine.

Se face procesiune impunătoare la curtea episcopescă. Se umple curtea și mulțimea uclamează pe episcopul, care ese pe balcon. Părintele *Lucaciu* rostește în numele poporului un călduros discurs, expunând ostentivile poporului și volnicia autorităților. Roagă pe Prea Sfinția Sa să se intervină cu toți colegii sei la prea înaltul tron, și să fie interpretul sentimentelor de loialitate și aripere ale poporului românesc, hotărât să trăească numai ca Român. În sfârșit roagă să se permită a deschide catedrala, ca să se servească *Te-Deum pentru Monarh*. Poporul face ovațiuni entusiaste, episcopului și oratorului. *Matianu* răspunde, că știe durerile poporului și rostul adunării.

Mângâie poporul și spune, că ce e cu neputință la oameni, cu putință e la Dumnezeu. Imploară apoi binecuvântarea asupra celor de față și asupra tuturor popoarelor din patrie, ca să trăească în pace și frație împreună.

Mulțimea, vre-o 700 de oameni, merge la catedrală, care se umple aproape de tot. Se face slujbă, se cântă doxologia mare și se rostesc rugăciuni pentru Împăratul.

Părintele *Gurbanu* din Buteni, rostește o cuvântare, accentuând loialitatea

dela tron, dela care în schimbul devotamentului nostru până la moarte cerem numai dreptate. Se cântă imnul „Doamne fine și protege“.

După deslegarea poporului ese din catedrală și în șiruri lungi merge la „Hotel Central“, la masă comună.

Convocătorii au pregătit enunțaii politice de greutate asupra întregii situații și o telegramă omagială.

Enunțaiunile se publică cu iscălituri în „Tribuna Poporului“. Este un punct de protest contra maghiarizării; multe puncte se refer la politica externă: unul se pronunță asupra vișitei dela Budapesta. Despre partidul național nici o amintire.

Mulțimea ce participă se poate taxa la 1000 de oameni, mai toți din părțile aradane. Din Ardeal mai nime.

Din Orăștie doi, din Brașov nime, din Munți asemenea nime.

Lucaciu e centrul atențiunii și obiectul ovațiunilor. Se accentuează mult tendența de împăcare și concentrare.

În momentul acesta restaurantul central e absolut îndesuit de Români, țărani și intelectuali.

Vorbirile sânt oprite.

Politiștii circulează în jur, polițiștii poartă puști.

Armata e eonsignată.

Alegătorii pe sate au fost opriti de a veni la Arad. Sosesc și acuma țărani.

Tribuna Poporului, ce apare acum publică în frunte enunțaiunile, românește și nemțește, cu iscăliturile convocătorilor.

Nici un incident nu s'a întâmpnat până acum. Agenții maghiari umblă să deparțeze popoul dela adunare.

Avisăm pe iubii nostri cetitori despre următoarele:

Premiul, ce l'am făgăduit astă vară abonenților noștri va eși cu finea anului și-l vor primi toți abonenții din acest an. El este o carte frumoasă, cu bucăți alese din literatura noastră.

Cu acest prilej venim a ruga pe abonenții noștri să se răspândească *Foia Poporului*, câștigând fiecare cel puțin câte un nou abonent. Noii abonenți vor primi apoi și ei în anul viitor premiul nou, ce se va da.

Portretele metropoliților *Șiguna* și *Suluț*, cari au eșit în *Foia Poporului*, s'au tras pe hârtie velină groasă; portretele pe această hârtie sânt foarte bine reușite și frumoase, încât sersesc de pozoabă în ori-ce casă. Ele costă separat câte 20 cr. și 5 cr. porto și se pot procura dela librăria noastră. Le recomandăm cetitorilor noștri.

Pentru redacție și editură responsabil: *Petru Simțion*. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. a 28-a d. Ros., gl. 3, sft. 6.	răs. ap.	
Dum.	14 Muc. Tirs	26 (+) Stef. M.	7 57 4 3
Luni	15 Muc. Elefterie	27 Ioan Evan.	7 57 4 3
Marti	16 Pror. Ageu	28 Pruncii nv.	7 56 4 4
Merc.	17 Pror. Daniil	29 Toma Ep.	7 55 4 5
Joi	18 Muc. Sebastian	30 David	7 54 4 6
Vineri	19 Muc. Bonifacie	31 Silvester	7 54 4 6
Sâmb.	20 Muc. Ignatie	1 Ian. 1898	7 53 4 7

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechin.

Luni, 15 Decembrie: Ciocmani.

Marti, 16 Decembrie: Aita-nare, Mezö-Város.

Joi, 18 Decembrie: Gioagiul-de-îos.

Sâmbătă, 20 Decembrie: Bațon.

Duminică, 21 Decembrie: Apoldul-mic, Egerhat (Argiehat), Ciuciu, Macfalău, Mociu, Olpret, Șintereag.

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Însoțirile de credit

împreunate cu

însoțiri de consum, de vânzare, de viieri, de lăptării etc. și instrucțiunile trebuincioase.

Îndreptare practică

pentru

înființarea și conducerea de astfel de însoțiri de

F. W. RAIFFEISEN.

Edițiunea a V-a.

Traducere autorizată de

Dr. Aurel Brote,

directorul băncii gen. de asigurare m. „Transilvania”

EDITURA

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului” (280 pagini mari).

*Cartea costă 80 cr. (cu porto postal 90 cr. recomandată 1 fl.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia”,
soc. pe acțiuni în Sibiu.

„Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei”

de

George Barițiu.

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă”, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șese florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Prafurile Korneuburg
pentru nutrirea vitelor ale lui Kwizda.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cernute și ci.

De 43 de ani se întrebunțază în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci.

Prețul unei cutii 1/1, 70 cr., o cutie 1/2, 35 cr.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate
II. apotecile și drogueriile. [1182] 27 -40

Deposit principal

Franz Joh. Kwizda,

furnisor de curte ces. reg. și reg. român.

Apotecar de cere, Korneuburg, lângă Viena.

„Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu.

A eșit de sub tipar:

Călinarul Poporului

pe anul comun

1898.

Anul XIII.

SIBIIU.

Editura și tiparul „Tipografiei”, societate pe acțiuni.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Cu șese ilustrațiuni!

Cuprinsul: Călinarul astronomic și bisericesc, cu povețe economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1897. — Genealogii domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara timbrelor. — Autoritățile bisericești române din Ungaria și Transilvania. — George Coșbuc (schiță literară): „Nunta Zamfirei”, „Noi vrem pământ”, „Murșul și Oltul” (povește din popor), „Nemai una!” (poesie), „Sălcia și plopul” (legendă din popor), „Rugămintea din urmă” (poesii) și alte „Poesii scurte”. — „Glume”. — „Mântuirea steagului” (schiță istorică) de Petru Vancu. — Ioan Creangă (schiță literară cu portret): „Poveștea unui om lenes” și „Oltenii din Iași”, „Rostiri, zicători, cuvinte”. — Th. D. Speranță (schiță și două anecdote): „Mama Ungurului”, „Jidani și hoții”. — George Pop de Băsești (biografia cu portret). — „Cât de lungă să fie ziua, tot vine noaptea”, de doamna Columb. — „Castelul din Carpați” (schiță bibliografică) de Jules Verne. — „Răvașul nostru”, cronica întâmplărilor de peste an, de Ioan Scurtu cu următoarele portrete intercalate în text: Iosif St. Șuluțiu, Ioan Hannia, Dr. C. Lueger. — Economie: „Despre dări și termine”, „Asigurarea contra focului și grindinei”, „Intinerirea pomilor”, „Povețe”. — Tirgurile din Ungaria și Transilvania. — „Tirgurile din Bucovina”. — „Tirgurile (bâlcuirile) principale din România”. — „Inserate”.

Prețul 20 cr., cu trimiterea pe postă 25 cr.

Betia

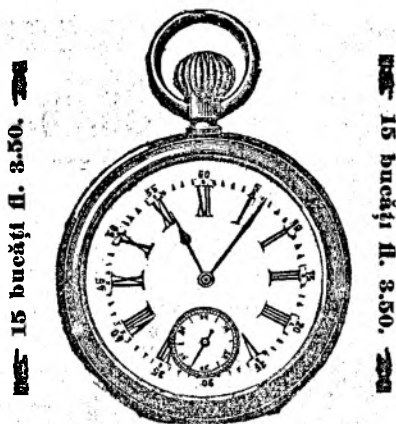
curabilă prin antibiotinul*) aplicat în numeroase cazuri cu succes strălucit. Nenumărate scrisori de mulțumită de ale vindecătorilor se trimit la dorință franco spre vedere. — Se poate da betivului, fiind fără gust, și fără ca să știe. — O doză: 2 fl. 20 cr., o doză dublă, pentru pătimiși vechi 4 fl. 40 cr., contra sumei din urmă trimise anticipative franco.

Se capătă: „Farmacia la Vulturul“, Lugoj, nr. 112.

*) numele protegiat. [2442] 4—12

Numai fl. 3.50

costă următoarea pompoasă colecție de mărfuri

15 bucăți fl. 3.50.

15 bucăți fl. 3.50.

1 orologiu de buzunar Prima-Anker-Remontoir, umblă precis, cu garanție pe 3 ani:

1 lanț fin panteră imit. de aur;
2 bucăți inel imit. de aur în cel mai nou, fason cu similibriant;
2 bucăți nasturi de manșete, aur duble, cu mecanism;

1 ac drăguț de broș pentru dame;
1 bucată nasturi la piept (chemisets);
3 nasturi Patent pentru guler;
1 ac de cravată foarte fin;
1 învelitoare pentru orologiu anker;
1 oglindă de buzunar în etui;
1 ac pentru blousă, fașon aur.

Toate aceste 15 obiecte de lux împrenă cu orologiu anker-remontoir costă numai fl. 3.50.

Se expediază ori-cui pe lângă rambursă. La cas de neconveniență se trimit banii îndărăt așa că pentru cumpărători ori-ce risic e eschis.

Se capătă singur și numai prin firma de oroloage [2104] 10—12

Alfred Fischer,

Viena, I., Adlergasse nr. 12.

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu

Cartea Stuparilor săteni

de Romul Simu, învățător.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiului“.

Prețul 35 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stuparității. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlarele noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Adese-ori premiat.

Pivnița Mönchhof

cu renume din anul 1884 cu ocazia marilor sărbări populare în amintirea migrațiunei Sașilor înainte de șapte sute de ani

oferă

bune vinuri de masă ardelenesti și de Magyarad:

Vin nou	32 cr.
Vin bun de masă ardelenesc	40 "
	46 "
Rhein-Risling din pivnițele baronului Szentkereszty	70 "
Pinotgris	70 "
Mädchentraube, dela Bläjel din 1889	80 "
Bika-vér ales, roșu	80 "
Oporto din pivnița baronului Szentkereszty	60 "
Transport din străinătate	1 fl. 20 "
Transport din Ardeal	80 "
Malaga spaniol veritabil, foarte fin	2 fl. — "

Curat și sănătos!

Bun și elegant!

Mai departe toate soiurile vin de sticle din țeară și străinătate.

Afară de casă costă cel de 40 numai 36 cr.

Venzătorii în oraș și mai ales la țeară

capătă cu preț moderat. [2565] 4—12

Bun oțet de vin pro litru 30 cr.

Ludwig Fronius, negustor de vinuri, Sibiu.

Adese-ori premiat.

IULIU ERÖS,

str. Cisnădiei 3. SIBIU. str. Cisnădiei 3.

Edificiul băncii „Transilvania“.

Cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaier, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 34—35

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la pesentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

[362] 37—38

Direcțiunea institutului.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.